

Dz. 18. IV. 1919.

Nacz. Dow. (Adjut. Gen.)

65815.

Raport o stosunkach na Węgrzech.

Jednym z pierwszych objawów wybuchu było zajęcie przez rząd wszelkiej gotówki i depozytów w bankach, przyczem racjonalność tego kroku usprawiedliwiano między innymi w Min. Finansów, że w jednym ze schowków znaleziono 15^{1/2} milionów koron w złocie /nominatiw/ --około 100 milionów. Budapeszt liczył maksimum 3000 komunistów. Komunizm nie miał wielu zwolenników, może najwięcej było wśród klasy średniej. Nic więc nie wskazywało na zbliżający się przewrót. Na 10 dni przed wybuchem był jednodniowy strajk, zwrócony przeciwko komunistom, w którym wzięły udział wszystkie partje nawet skrajna S.D., która także skłaniała się w ostatnich czasach ku nacjonal-socjalizmowi - nie ku komunizmowi. Strajk przeszedł zupełnie spokojnie, wszystko było zamknięte, pochody odbyły się w porządku, komuniści ukryli się; ukazały się ostre artykuły przeciwko komunizmowi. Strajk miał przyczynę w napadzie komunistów na organ S.D. "Nepszawa", przyczem zastrzelono kilku policjantów i członków milicji obywatelskiej. Zamordowanym rząd sprawił uroczysty pogrzeb, w którym wzięło udział całe miasto. Bele Kuhn obecnie przewodniczący rządu wraz 47 przywódcami komunistów /wyłącznie żydów/ został aresztowany zaś na policji tak pobity przez policjantów, że przez kilka dni leżał w szpitalu czemu miasto całe przyklasnęło.

Dopiero z chwilą ogłoszenia rozkazu pułkownika marynarki Steeda z Belgradu, nakazującego oddać żeglugę od Pressburga do Baja w ręce Czechów, z którym to rozkazem czesi zgłosili się do Węgrów bezpośrednio/nie przez komisję rozjemczą/- oburzenie wzrosło i dały się słyszeć nawet wzmianki, iż nie innego prócz połączenia się z komunistami nie pozostało. Przeciwko żądaniu Czechów szef sekcji ministerstwa Zerkowicz umieścił w Pester Ijedydsie artykuł, skierowany do admirała Towbridge głównego komendanta żeglugi na Węgry /przełożonego Steeda, grożąc oporem zbrojnym.

Ostateczny wybuch nastąpił po rozkazie Ententy cofnięcia wojsk z linii demarkacyjnej rumuńskiej aż do granicy obszarów de facto

przez rumunów w przewadze zamieszkałej / granicy etnograficznej / zaś posunięciu linii demarkacyjnej czeskiej jeszcze na południow-schód / co było zupełnie nieusprawiedliwione, gdyż czesi i tak zajmują już w 1/5 części okolice czysto Madziarskie / - wówczas Karolyi złożył urząd prezydenta.

Obszary nowe, które mają być zajęte, miały być obsadzone wojskiem francuskim. Węgry jednak temu nie wierzili, będąc pewni, że zajmą to wojska rumuńskie i czeskie.

Rząd Karolyego, w którym na 10 członków było 6 żydów, nie miał zaufania ludności i posłuchu; de facto rządziła nim S.D. mimo iż rząd nie był socjalistyczny, - głównie z pomocą sekretarza partji S.D. Buchingera. Porządek w Peszcie przed rewolucją był stosunkowo dobry i obecnie przypuszczać można nie jest tak zły, jak podają dzienniki. Na prowincji, gdzie poprzednio rządziły i obecnie rządzą komitety miejscowe, na które rząd centralny niema wielkiego wpływu - przyjść może do rabunków magazynów rządowych i zaburzeń na tle rabowania mienia klas posiadających. Można przypuszczać, że ruch ten wyrodzi się następnie w ruch antysemitki, gdyż przy wszystkich rozruchach na Węgrzech dominującym hasłem jest bić i rabować żydów.

Wypowiedzenie kroków wojennych przeciwko Czechom i Rumunom zrobiło dobre wrażenie; obaj okupanci są znienawidzeni. Siły jednak jakie Węgry mogą zebrać nie przekraczają 70 - 80 tysięcy. Karabinów jest dość dużo, dział natomiast niewiele. Ten ruch był przygotowany przez rząd, świadczy, że na tydzień przed wybuchem fabryka amunicji Manfreda Wajssa w Csepel rozpoczęła gorączkową pracę - dalej stawianie wielkich trudności naszej misji przy wywozie zakupionej amunicji i dopiero pod presją Anglików i Francuzów rząd zezwolił na wywiezienie.

Ruch komunistyczny nie jest żywiołowy i ma zabarwienie szowinistyczno-wielkowiegierskie. Znaczna ilość komunistów jest szowinistycznie usposobiona o czym świadczy i to, że rząd nie chciał się zgodzić na niezależną, suwerenną Słowaczną t.zw. Republikę Słowacką.

Najskrajniejsi nawet ministrowie godzili się zaledwie na autonomję Słowaczyny pod panowaniem Węgrów. Linja demarkacyjna rumuńska, która biegnie od Marmarosz Sziget, Zilash, Csacsza popód Arad, obstawiona była głównie seklerami. Linja demarkacyjna czeska = wojskami węgierskimi nizinnemi w łącznej liczbie maximum 40.000 do 50.000. Główna komenda w Szatmar Nemeti. Komendantem był b. adjutant arcyksięcia Fryderyka (Kucharzyk?). Seklerzy pailili się do walki, w innych oddziałach natomiast zapiału nie było. Dyscyplina w wojsku, prócz seklerów, nizej wszelkiej krytyki. Rumuni mają skoncentrowane w południowym Siedmiogrodzie 2 korpusu i ogłosili mobilizację 6 roczników w całym tym skwas= Siedmiogrodzie. Na ruch Węgrów byli przygotowani. Za czasów rządów Karolyi' ego była w Peszcie misja ruska, złożona z około 30 osób (oficerów i cywilnych), starała się zakupić 16 aeroplanów; misja entente'y przeszkodziła temu. Rząd węgierski dostarczał nieoficjalnie broni i amunicji Rusinom = oficjalnie zaprzeczał temu. Vix protestował przeciwko temu.